NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege privind reglementarea și guvernanța în domeniul inteligenței artificiale

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind reglementarea și guvernanța în domeniul inteligenței artificiale este elaborat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul este elaborat în vederea alinierii treptate, în prima etapă, și transpunerii parțiale/principiale a Regulamentului (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (EU AI Act), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2026/1744 al Parlamentului European și al Consiliului din 8 iulie 2026 (Omnibusul digital privind IA) (CELEX: 32024R1689), denumit Regulamentul de referință. Inițiativa face parte din Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 (Hotărârea Guvernului nr. 306/2025) și reprezintă o acțiune de bază (acțiunea nr.42) în cadrul Capitolului nr. 10 „Societatea informațională și mass-media”.

În prezent, în Republica Moldova nu există un cadru de reglementare specific pentru sistemele de inteligență artificială (IA). Tehnologiile IA sunt integrate rapid în diverse sectoare economice și sociale (servicii financiare, sănătate, muncă, servicii publice), generând riscuri specifice (decizii algoritmice opace, discriminare, utilizare frauduloasă a datelor biometrice, manipulare subliminală sau generare neautorizată de deepfake-uri) ce nu pot fi prevenite eficient prin cadrul legislativ general.

Absența unor reguli clare creează incertitudine juridică pentru mediul de afaceri, vulnerabilizează drepturile fundamentale ale cetățenilor și întârzie pregătirea pieței naționale pentru integrarea în Piața Unică Europeană.

Utilizarea inteligenței artificiale printre rezidenții Moldova IT Park (MITP), potrivit Studiului de recensământ al membrilor MITP (mai 2026):

• Cele două verticale tehnologice principale ale rezidenților MITP sunt IA (31%) și FinTech (29%).

• 78% dintre companiile chestionate utilizează IA parțial sau extensiv (37% - extensiv, 41% - în anumite activități), iar 11% nu o utilizează deloc. Aproximativ jumătate dintre utilizatori menționează că IA este o componentă centrală sau secundară a produselor oferite clienților.

• Cele mai răspândite utilizări sunt dezvoltarea de software, generarea de cod și asigurarea calității (79%), precum și generarea de text, imagine, video sau audio (63%). Printre utilizatori, domeniile predominante sunt operațiunile interne și productivitatea (80%), dezvoltarea, testarea și automatizarea software (77%), precum și analiza datelor, raportarea și suportul decizional (65%).

• Utilizarea IA crește odată cu numărul de angajați permanenți și, ușor, cu vechimea companiei, fiind mai mare la companiile care dezvoltă produse decât la cele care prestează servicii.

Aceste date demonstrează că sectorul IT din Republica Moldova este orientat preponderent spre export și dezvoltare de produse, în timp ce economia locală este formată în proporție covârșitoare din întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) și microîntreprinderi. Prin urmare, cadrul normativ a fost calibrat astfel încât să asigure protecția cetățenilor și recunoașterea pe piața UE fără a genera sarcini administrative sau costuri birocratice disproporționate pentru administrația publică națională și mediul de afaceri local.

Riscurile neintervenției în cazul nereglementării:

• **Neîndeplinirea angajamentelor de integrare europeană:** Neadoptarea proiectului conduce la restanțe directe în executarea Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la UE pentru anii 2025-2029 (HG nr. 306/2025, Capitolul 10, acțiunea nr. 104), afectând negativ evaluările Comisiei Europene în cadrul Pachetului de Extindere și întârziind pregătirea pentru integrarea în Piața Unică Digitală a UE.

• **Pierderea competitivității și bariere la export pentru sectorul IT autohton:** Deși Regulamentul (UE) 2024/1689 are efect extraterritorial pentru furnizorii care plasează sisteme IA pe piața UE (inclusiv cei 31% dintre rezidenții MITP specializați în IA și 78% care integrează IA în activitate), lipsa unui cadru național armonizat, a unui spațiu de testare recunoscut (AI Regulatory Sandbox) și a mecanismelor de recunoaștere a conformității privează companiile din Republica Moldova de suport instituțional local, obligându-le să suporte integral costuri ridicate de conformare și audit extern în statele membre ale UE.

• **Vid de protecție a drepturilor fundamentale și expunerea cetățenilor la abuzuri tehnologice:** În absența interdicțiilor exprese și a obligațiilor de transparență, cetățenii rămân neprotejați în fața practicilor cu risc inacceptabil - precum manipularea subliminală, clasificarea socială (social scoring), supravegherea biometrică nediscriminatorie în spații publice, discriminarea algoritmică în angajare, creditare sau accesul la servicii publice, precum și proliferarea necontrolată a deepfake-urilor intime neconsimțite și a dezinformării automate.

• **Riscuri de arbitrariu și lipsă de garanții în utilizarea IA de către autoritățile publice:** Fără norme clare privind evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA), supravegherea umană și interdicția deciziilor automatizate defavorabile, instituțiile publice pot achiziționa și implementa sisteme algoritmice netestate sau opace, generând riscuri de invalidare a actelor administrative în instanță, încălcări ale art. 8 din CEDO (dreptul la viață privată) și erodarea încrederii publice în digitalizarea statului.

• **Fragmentare instituțională, incertitudine juridică și ratarea finanțării externe:** Lipsa desemnării unei autorități naționale de coordonare (ARCOM) și a unui punct unic de contact menține un vid de competențe între autoritățile sectoriale, descurajează investițiile străine în tehnologii emergente și blochează accesul la programele europene de asistență tehnică și financiară dedicate guvernanței IA (EU4Digital, Digital Europe Programme, rețeaua EuroHPC).

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Proiectul este structurat în 9 capitole și 23 de articole: Capitolul I - Dispoziții generale (art. 1-6); Capitolul II - Practici interzise în domeniul inteligenței artificiale (art. 7); Capitolul III - Sisteme de inteligență artificială cu risc ridicat (art. 8-11); Capitolul IV - Obligații de transparență și regimul modelelor de IA de uz general (art. 12-13); Capitolul V - Autoritățile competente, supravegherea pieței și drepturile persoanelor afectate (art. 14-15); Capitolul VI Sprijinul pentru IMM-uri și spațiul de testare (art. 16-17); Capitolul VII - Răspunderea și sancțiunile (art. 18-21); Capitolul VIII - Utilizarea sistemelor de IA în sectorul public (art. 22); Capitolul IX - Dispoziții finale și tranzitorii (art. 23).

Principalele soluții normative și mecanisme de adaptare:

- **Aplicarea etapizată și corelarea cu aderarea la UE (Art. 1 și 23):** Proiectul prevede intrarea în vigoare a legii la 1 ianuarie 2028, după o perioadă de pregătire a cadrului normativ și instituțional (art. 23 alin. (1) și (8)), urmată de aplicarea etapizată a normelor, adaptată capacității reale de absorbție a instituțiilor naționale (art. 23 alin. (2)): (i) în termen de 6 luni de la publicarea legii Guvernul prezintă Parlamentului propuneri de modificare a legislației și își modifică actele normative în concordanță cu legea, iar actele subsecvente se aprobă etapizat, potrivit calendarului din secțiunea 9; (ii) la 1 ianuarie 2028 se aplică dispozițiile generale (art. 1-4), interdicțiile absolute (art. 7) și sancțiunile aferente, art. 8 alin. (4) și art. 11 alin. (4), cadrul instituțional (art. 14-15, cu excepția art. 15 alin. (2)) și instituirea spațiului de testare (art. 16-17); (iii) la 1 ianuarie 2029 se aplică alfabetizarea în domeniul IA și prelucrarea datelor pentru detectarea prejudecăților (art. 5-6), clasificarea sistemelor cu risc ridicat din domeniile critice (art. 8 alin. (2)-(3)) și notificarea simplificată către ARCOM (art. 10 alin. (3)), obligațiile de transparență (art. 12 alin. (1), (2), (4), (5)), dreptul la explicație (art. 15 alin. (2)), restul regimului sancționator (art. 18-21) și regulile pentru sectorul public (art. 22); (iv) la 1 ianuarie 2030 devin aplicabile cerințele și obligațiile pentru sistemele de IA cu risc ridicat din domeniile critice (art. 8 alin. (2)) și marcarea tehnică a conținutului sintetic (art. 12 alin. (3)), sistemele care generează conținut sintetic și au fost introduse anterior pe piață urmând să se conformeze până în iulie 2030; (v) la 1 ianuarie 2031 se aplică cerințele pentru sistemele integrate în produse armonizate (art. 8 alin. (1)); (vi) regimul modelelor de IA de uz general (art. 13) devine aplicabil

la data intrării în vigoare a tratatului de aderare a Republicii Moldova la UE, evitând consumul prematur de resurse naționale asupra giganților tehnologici globali reglementați deja de Oficiul pentru IA al UE.

• **Domeniul de aplicare, excluderile și proporționalitatea (Art. 2-6):** Legea se aplică furnizorilor, implementatorilor, importatorilor și distribuitorilor, inclusiv furnizorilor din țări terțe care vizează utilizatori din Republica Moldova (limba română, plata în MDL, domeniul .md). Sunt excluse utilizările militare/de securitate națională, cercetarea științifică, dezvoltarea înainte de introducerea pe piață, utilizarea pur personală și sistemele open-source (cu excepția celor interzise, cu risc ridicat, supuse obligațiilor de transparență sau cu risc sistemic). Obligația de alfabetizare în domeniul IA (art. 5) este flexibilizată: microîntreprinderile care sunt doar implementatori sunt scutite, iar ceilalți operatori o pot îndeplini gratuit prin materialele digitale puse la dispoziție de ARCOM. Art. 6 permite prelucrarea excepțională a categoriilor speciale de date pentru detectarea și corectarea prejudecăților (bias), sub supravegherea CNPDCP.

• **Interzicerea practicilor periculoase de IA (Art. 7):** Se interzic manipularea subliminală, exploatarea vulnerabilităților, clasificarea socială (social scoring), profilarea infracțională exclusivă, extragerea neorientată de imagini faciale (scraping), recunoașterea emoțiilor la locul de muncă/școală, clasificarea biometrică pe criterii sensibile, precum și generarea de deepfake-uri intime neconsimțite și materiale de abuz sexual asupra copiilor (cu sesizarea imediată a organelor de urmărire penală). Identificarea biometrică la distanță „în timp real" în spații publice de către organele de drept este permisă doar în trei situații strict limitate, cu autorizație judiciară prealabilă (sau în 24h în caz de urgență), evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA) și notificarea CNPDCP, ARCOM și a Oficiului Avocatului Poporului.

• **Sistemele de IA cu risc ridicat - recunoaștere unilaterală UE și eliminarea birocrației (Art. 8-11):** Prezentul proiect transpune integral cadrul european privind sistemele cu risc ridicat (art. 8-9), dar introduce trei simplificări majore pentru Republica Moldova: (1) înlocuirea unui registru național paralel costisitor cu un formular electronic simplificat la ARCOM (art. 10 alin. (3)), sistemele deja înregistrate în baza de date a UE fiind complet scutite; (2)

recunoașterea de drept a marcajului CE, a declarațiilor UE și a documentației tehnice în limbile română sau engleză, fără teste sau certificări suplimentare (art. 11 alin. (3)); (3) suspendarea instituirii unei proceduri naționale de acreditare MOLDAC pentru organismele de evaluare a conformității în domeniul IA până la aderarea la UE, recunoscându-se direct organismele notificate din statele membre ale UE (art. 11 alin. (2) și (4)). De asemenea, microîntreprinderile implementatori sunt scutite de documentarea internă formală (art. 10 alin. (4)).

• **Transparența și regimul simplificat al modelelor de IA de uz general - GPAI (Art. 12-13):** Se instituie obligații de informare la interacțiunea cu sistemele de IA și de marcare a deepfake-urilor și a conținutului sintetic (art. 12). Pentru modelele GPAI (art. 13), furnizorii conformi în UE (inclusiv prin desemnarea unui reprezentant autorizat în UE și aderarea la codurile de bune practici europene) sunt recunoscuți automat în Republica Moldova, fără proceduri prealabile de constatare, avizare sau înregistrare la ARCOM, aceasta acționând exclusiv ca punct de contact pentru incidentele grave cu impact național.

• **Modelul de guvernanță - centralizarea expertizei tehnice la ARCOM (Art. 14-15):** Guvernul asigură coordonarea națională prin autoritățile prevăzute la art. 14: MDED elaborează politicile publice, cadrul normativ, strategiile. ARCOM (Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații) este desemnată autoritate națională de coordonare, autoritate de supraveghere a pieței în domeniul IA, punct național unic de contact și centru național de expertiză tehnică (exercitând și competența generală reziduală). Pentru a evita dublarea capacităților tehnice și angajarea costisitoare de ingineri IA în toate ministerele și agențiile, verificarea conformității tehnice cu art. 9 se realizează centralizat de ARCOM (în cooperare cu ASC și CNPDCP, după caz), care furnizează constatări tehnice autorităților sectoriale: CNPDCP (date biometrice, categorii speciale de date, aplicarea legii, migrație, azil, control la frontiere), ASC (securitate cibernetică și infrastructură digitală critică), BNM și CNPF (sectorul financiar și al asigurărilor), Consiliul Audiovizualului (servicii media audiovizuale), precum și autoritățile de supraveghere a pieței desemnate potrivit legislației sectoriale privind siguranța produselor (art. 8 alin.

(1)) și autoritățile cu competențe sectoriale în domeniul raporturilor de muncă, educației, energiei, transporturilor sau protecției consumatorilor. Cooperarea, schimbul de informații, redirecționarea sesizărilor (în 5 zile lucrătoare) și investigațiile comune între aceste autorități se reglementează printr-un Regulament unic aprobat de Guvern (eliminând negocierea a zeci de protocoale bilaterale). În domeniul drepturilor fundamentale și al nediscriminării, Oficiul Avocatului Poporului monitorizează impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (inclusiv drepturile copilului, în special în sectorul public), Consiliul pentru Egalitate verifică și constată riscurile de discriminare și prejudecățile algoritmice, iar CNPDCP asigură coerența dintre DPIA și FRIA.

• **Sprijinul pentru IMM-uri și spațiul de testare - Regulatory Sandbox (Art. 16-17):** ARCOM pune la dispoziție gratuit, cu cel puțin 6 luni înainte de aplicarea art. 8-13, șabloane digitale interactive simplificate, ghiduri practice (inclusiv pentru exportatorii în UE), materiale de instruire IA și un serviciu helpdesk, iar autoritățile competente prevăzute la art. 14 alin. (3) și (5) elaborează materiale de orientare în domeniile lor de competență. Spațiul de testare de reglementare (art. 17) se aprobă prin Hotărâre de Guvern, este coordonat procedural de ARCOM în cooperare cu MDED, CNPDCP, ASC și autoritățile sectoriale competente, devine operațional cel târziu la 1 ianuarie 2029 pe infrastructura existentă a Parcului pentru Tehnologia Informației „Moldova Innovation Technology Park" (MITP), a Agenției de Guvernare Electronică (AGE) sau prin parteneriate public-private, este gratuit pentru IMM-uri și start-up-uri și recunoaște rapoartele de ieșire din spațiile de testare ale UE.

• **Regimul sancțiunilor proporționale și protecția IMM-urilor (Art. 18-21):** Se instituie amenzi administrative autonome (fără modificarea Codului contravențional), cu plafoane adaptate economiei naționale: până la 2.000.000 MDL sau 1% din cifra de afaceri globală pentru practici interzise; până la 1.500.000 MDL sau 0,75% pentru sisteme cu risc ridicat, transparență și GPAI; până la 1.000.000 MDL sau 0,5% pentru informații incorecte. Pentru IMM-uri și start-up-uri se aplică limita cea mai mică, iar în primii 3 ani se aplică prioritar avertismentul și un plan de remediere (art. 18 alin. (3)). Pentru ceilalți operatori,

în primele 18 luni de la data aplicării obligației, la prima încălcare a art. 8-13 se aplică prioritar avertismentul (art. 18 alin. (4)). Pentru furnizorii neconformi din țări terțe, ARCOM poate solicita instanței, în procedură de urgență și ca măsură de ultimă instanță, restricționarea accesului pentru cel mult 30 de zile (art. 21).

• **Utilizarea IA în sectorul public - evaluare centralizată și fără sarcini retroactive (Art. 22 și Art. 23 alin. (4)-(5)):** Autoritățile publice care utilizează sisteme de IA cu risc ridicat (art. 8 alin. (2)) efectuează o evaluare simplificată a impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA) integrată cu DPIA, asigură supravegherea umană și nu pot adopta decizii defavorabile exclusiv automate (sub sancțiunea anulării actului în instanță). Pentru a nu bloca primăriile și instituțiile mici, pentru sistemele dezvoltate sau administrate centralizat (ex. platforme guvernamentale comune), FRIA se efectuează o singură dată la nivel central. Totodată, sistemele cu risc ridicat introduse pe piață sau puse în funcțiune înainte de datele de aplicare a cerințelor (1 ianuarie 2030 și, respectiv, 1 ianuarie 2031) sunt scutite de re-certificare retroactivă, cu excepția modificărilor semnificative; autoritățile publice aplică însă art. 22 de la 1 ianuarie 2029, inclusiv pentru sistemele deja utilizate, la care evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale se efectuează în termen de 12 luni de la data aplicării art. 22.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public:

Proiectul creează un cadru previzibil și sustenabil pentru digitalizarea administrației publice. Prin centralizarea expertizei tehnice la ARCOM, efectuarea unică a evaluărilor FRIA pentru sistemele guvernamentale partajate și eliminarea obligației de re-certificare retroactivă a sistemelor existente, autoritățile publice locale și instituțiile mici sunt protejate împotriva blocajelor administrative și a costurilor neacoperite bugetar. Aplicarea directă a amenzilor administrative degrevează instanțele de judecată de litigii contravenționale minore.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor:

Implementarea legii este calibrată pentru a minimiza presiunea asupra bugetului de stat, valorificând infrastructura și instituțiile existente (ARCOM, MITP, Agenția de Guvernare Electronică) și asistența externă pentru aderarea la UE:

- **Bugetul estimat și sursele de finanțare:** Bugetul total estimat pentru implementarea cadrului strategic și de reglementare în domeniul IA (2027-2030) este de aproximativ 46,82 milioane MDL, combinând alocațiile din bugetul de stat (10,79 mil. MDL) cu fonduri de asistență externă nerambursabilă (31,33 mil. MDL - EU4Digital, Digital Europe Programme, TAIEX/Twinning). Amenzile administrative aplicate potrivit art. 18 se fac venit 100% la bugetul de stat.
- **Economii structurale realizate prin ajustarea proiectului:** Eliminarea dezvoltării unui registru național IT paralel (înlocuit cu un formular declarativ și interogarea bazei de date a UE), renunțarea la instituirea unui sistem național de acreditare MOLDAC pentru auditori IA până la aderarea la UE și centralizarea inginerilor IA într-o singură echipă la ARCOM (în loc de 8–10 autorități sectoriale) generează economii bugetare directe estimate la peste 12-15 milioane MDL în primii 3 ani.
- **Operaționalizarea ARCOM ca centru de expertiză și coordonatoare:** Bugetată la 900 mii MDL (300 mii MDL din bugetul de stat și 600 mii MDL din fonduri europene), destinată dotării tehnice și angajării nucleului de 3-5 experți tehnici în IA în primii doi ani. Consolidarea capacităților instituționale ale ARCOM, în calitate de centru național de expertiză tehnică, punct unic de contact și autoritate de coordonare, precum și ale celorlalte autorități competente și sectoriale prevăzute la art. 14 (MDED, CNPDCP, ASC, BNM, CNPF, Consiliul Audiovizualului, autoritățile sectoriale de supraveghere a pieței, Oficiul Avocatului Poporului și Consiliul pentru Egalitate), se asigură din bugetul de stat și din fonduri de asistență externă.
- **Operaționalizarea Spațiului de Testare (AI Regulatory Sandbox):** Bugetată la 350 mii MDL pentru cadrul normativ (Hotărâre de Guvern) și procedurile operaționale, infrastructura tehnică fiind asigurată prin partajarea resurselor existente ale MITP, AGE și prin conectarea la rețeaua europeană EuroHPC PIAST via Antena FAIMA din cadrul MITP (buget de 2.000 mii MDL).

• **Instruirea funcționarilor publici și retenția specialiștilor (AI Fellowship):** Instruirea personalului public se realizează gratuit prin platforma digitală ARCOM și prin utilizarea a cel puțin 2% din bugetele de formare profesională continuă existente (Legea nr. 158/2008). Pentru retenția experților tehnici în instituțiile-cheie se utilizează mecanismul de co-finanțare public-privat „AI Fellowship" (pachete salariale competitive de 40.000-50.000 MDL/lună co-finanțate din fonduri externe și parteneri privați, cu angajament de serviciu de 3 ani).

• **Sprijin financiar pentru IMM-uri:** Prin intermediul ODA se alocă 3.000 mii MDL sub formă de vouchere/granturi directe pentru auditul și adopția soluțiilor de IA în IMM-urile din sectoarele non-IT.

4.3. Impactul asupra sectorului privat:

Proiectul are un impact net pozitiv asupra competitivității mediului de afaceri:

• Companiile IT orientate spre export beneficiază de un cadru aliniat la Regulamentul (UE) 2024/1689, recunoașterea testărilor din sandbox-urile UE și ghiduri dedicate accesului pe Piața Unică Europeană.

• IMM-urile și microîntreprinderile locale sunt protejate împotriva sarcinilor birocratice excesive prin scutirea microîntreprinderilor implementatori de documentarea internă formală, șabloane interactive gratuite, acces gratuit în spațiul de testare, plafoane sancționatorii reduse (valoarea cea mai mică dintre suma fixă și procentul din cifra de afaceri) și o perioadă de grație de 3 ani cu avertisment și plan de remediere.

4.4. Impactul social și asupra drepturilor fundamentale:

Cetățenii beneficiază de protecție imediată (de la 1 ianuarie 2028) împotriva practicilor manipulative, a clasificării sociale, a supravegherii biometrice abuzive și a deepfake-urilor intime neconsimțite, precum și de dreptul la informare, dreptul la explicații privind deciziile asistate de IA, mecanism gratuit de petiționare prin punctul unic de contact (ARCOM) și acces garantat la instanța de judecată.

4.5. Impactul asupra datelor cu caracter personal:

Orice prelucrare a datelor cu caracter personal, inclusiv a datelor biometrice, se desfășoară în strictă conformitate cu Legea nr. 195/2024. CNPDCP își păstrează integral competențele materiale de supraveghere și control în domeniul protecției

datelor, este notificat cu privire la utilizarea excepțională a identificării biometrice „în timp real” de către organele de drept, poate verifica legalitatea acesteia și poate dispune încetarea ei, și asigură coerența dintre DPIA și FRIA.

4.6. Riscurile opțiunii „a nu face nimic”:

Menținerea situației actuale (lipsa unui cadru normativ dedicat inteligenței artificiale) generează consecințe cumulative negative pe termen scurt și mediu:

• **Impact negativ asupra parcursului european:** Nerealizarea acțiunii nr. 104 din PNA 2025–2029 creează un decalaj legislativ major față de statele membre ale UE, unde prevederile EU AI Act devin pe deplin aplicabile, afectând credibilitatea Republicii Moldova în procesul de negocieri pe Capitolul 10.

• **Costuri suplimentare și pierderea cotei de piață pentru exportatorii IT și IMM-uri:** Fără șabloane gratuite, ghiduri naționale și un spațiu de testare local conectat la rețeaua europeană, întreprinderile autohtone (în special IMM-urile și start-up-urile) riscă fie excluderea din lanțurile valorice europene, fie suportarea unor costuri de consultanță și certificare de câteva ori mai mari decât cele estimate în prezentul proiect.

• **Vulnerabilizarea democrației, a securității informaționale și a drepturilor omului:** Absența regimului de transparență pentru conținutul sintetic/deepfake și a interdicțiilor privind manipularea algoritmică lasă spațiul informațional și electoral expus interferențelor hibride, iar lipsa controlului judiciar prealabil asupra identificării biometrice la distanță creează riscuri majore de abuzuri asupra vieții private.

• **Achiziții publice necoordonate și ineficiență bugetară:** În lipsa unor standarde tehnice unitare și a expertizei centralizate la ARCOM, autoritățile publice riscă să achiziționeze soluții IA incompatibile cu cerințele europene, care vor necesita ulterior înlocuire sau reconfigurare costisitoare la momentul aderării la UE.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Proiectul de lege este de relevanță majoră pentru integrarea europeană, realizând transpunerea treptată și parțială/principială a Regulamentului (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (AI Act), publicat în Jurnalul

Oficial al Uniunii Europene L din 12 iulie 2024 (CELEX: 32024R1689), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2026/1744 din 8 iulie 2026, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L din 24 iulie 2026.

Proiectul preia arhitectura bazată pe risc a Regulamentului UE (practici interzise, sisteme cu risc ridicat, obligații de transparență, modele GPAI, guvernanță și spații de testare), adaptând mecanismele procedurale și termenele de aplicare (1 ianuarie 2028 - 1 ianuarie 2031 și clauza de aderare pentru GPAI) la statutul Republicii Moldova de stat candidat, în deplină concordanță cu principiul proporționalității și cu recomandările Comisiei Europene privind pregătirea treptată pentru Piața Unică. Tabelul de concordanță a fost elaborat în conformitate cu Regulamentul privind armonizarea legislației și este anexat la proiect.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe platforma particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-lege-privind-inteligenta-artificiala/16726.

Proiectul urmează a fi transmis avizare și consultare publică tuturor autorităților și instituțiilor publice cu atribuții de reglementare, coordonare, supraveghere a pieței, protecție a drepturilor omului și implementare prevăzute de proiectul de lege, precum și autorităților centrale și de supraveghere sectorială relevante.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție (CNA), expertizei juridice de către Ministerul Justiției și expertizei de compatibilitate cu legislația UE de către Centrul de Armonizare a Legislației din cadrul Cancelariei de Stat. Concluziile acestora vor fi reflectate în sinteza finală a proiectului.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Adoptarea prezentei legi va necesita modificarea și completarea unor acte normative conexe pentru a asigura o aplicare unitară, printre care:

Corelarea cu legislația sectorială existentă: Legea nu aduce atingere Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, Legii nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică, Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe și Legii nr. 162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor. Codul contravențional nr. 218/2008 nu se modifică pentru stabilirea sancțiunilor, acestea fiind reglementate autonom ca amenzi administrative aplicate prin decizie motivată (art. 18-19).

Guvernul aprobă actele normative subsecvente ale Guvernului:

a) până în ianuarie 2028 - Regulamentul prevăzut la art. 14 alin. (6);

b) până în iulie 2028 - lista și criteriile prevăzute la art. 8 alin. (4), regulile prevăzute la art. 11 alin. (4) și hotărârea privind spațiul de testare prevăzută la art. 17 alin. (4);

c) până în iulie 2029 - cerințele tehnice prevăzute la art. 12 alin. (3).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea legii este asigurată de Guvern prin autoritățile competente prevăzute la art. 14: MDED - politici publice, cadru normativ și strategii și ARCOM - autoritate națională de coordonare, autoritate de supraveghere a pieței cu competență generală reziduală, centru național de expertiză tehnică și punct național unic de contact, în cooperare cu autoritățile sectoriale CNPDCP, ASC, BNM, CNPF, Consiliul Audiovizualului, autoritățile de supraveghere a pieței desemnate potrivit legislației sectoriale privind siguranța produselor (pentru sistemele prevăzute la art. 8 alin. (1)), precum și autoritățile cu competențe sectoriale în domeniul raporturilor de muncă, al educației, al energiei, al transporturilor sau al protecției consumatorilor, cu instituțiile pentru drepturile fundamentale și nediscriminare (Oficiul Avocatului Poporului și Consiliul pentru Egalitate), precum și cu instituțiile implicate în operarea spațiului de testare de reglementare potrivit art. 17 MITP și AGE. Totodată, în aplicarea art. 7 și art. 21-

22, sunt implicate autoritățile de aplicare a legii, organele de urmărire penală, instanțele de judecată, furnizorii de servicii de comunicații electronice și autoritățile publice centrale și locale. Pentru transferul de bune practici europene, MDED și ARCOM vor derula misiuni de asistență tehnică (TAIEX, Twinning) cu autoritățile omoloage din statele membre ale UE și vor coopera cu Oficiul pentru IA al Uniunii Europene. Resursele financiare, tehnice și umane necesare consolidării capacităților instituționale ale ARCOM și ale celorlalte autorități competente prevăzute la art. 14 se asigură prin legile bugetare anuale și din fonduri de asistență externă.

Calendarul etapizat de implementare (Art. 23):

Data	Ce se întâmplă	Temei legal
În 6 luni de la publicarea legii	Guvernul prezintă Parlamentului propuneri de modificare a legislației și își modifică actele normative în concordanță cu legea.	art. 23 alin. (8)
Până în ianuarie 2028	Guvernul aprobă Regulamentul unic de cooperare interinstituțională. ARCOM publică modelul orientativ pentru evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA), folosit și la identificarea biometrică în timp real.	art. 14 alin. (6); art. 23 alin. (6)
1 ianuarie 2028	Legea intră în vigoare. Se aplică dispozițiile generale (art. 1-4), interdicțiile privind practicile periculoase de IA (art. 7) și sancțiunile aferente, cadrul instituțional și căile de atac (art. 14-15, cu excepția art. 15 alin. (2)), măsurile de sprijin pentru IMM-uri și spațiul de testare (art. 16-17), precum și art. 8 alin. (4) și art. 11 alin. (4).	art. 23 alin. (1)
Până în iulie 2028	Guvernul aprobă lista și criteriile pentru sistemele cu risc ridicat (art. 8 alin. (4)), regulile privind marcajul național și notificarea electronică (art. 11 alin. (4)) și hotărârea privind spațiul de testare (art. 17 alin. (4)). ARCOM publică șabloanele digitale pentru IMM-uri, ghidul de conformare, materialele de instruire și lansează serviciul helpdesk, cu cel puțin 6 luni înainte de aplicarea obligațiilor respective (pentru cele din 2029 - până în iulie 2028).	art. 8 alin. (4), art. 11 alin. (4) și art. 17 alin. (4); art. 16 alin. (1)

1 ianuarie 2029	Se aplică: alfabetizarea în domeniul IA și prelucrarea datelor pentru detectarea prejudecăților (art. 5-6); clasificarea sistemelor cu risc ridicat din domeniile critice (art. 8 alin. (2)-(3)) și notificarea simplificată către ARCOM (art. 10 alin. (3)); obligațiile de transparență (art. 12 alin. (1), (2), (4), (5)); dreptul la explicație (art. 15 alin. (2)); regulile privind utilizarea IA în sectorul public (art. 22), inclusiv pentru sistemele deja utilizate, la care FRIA se efectuează în 12 luni; sancțiunile aferente. Spațiul de testare devine operațional cel târziu la această dată.	art. 23 alin. (2) lit. a) și (5); art. 17 alin. (5)
Până în iulie 2029	Guvernul aprobă cerințele tehnice privind marcarea conținutului sintetic.	art. 12 alin. (3)
1 ianuarie 2030	Se aplică cerințele și obligațiile pentru sistemele de IA cu risc ridicat din domeniile critice (art. 8 alin. (2)) și marcarea tehnică a conținutului sintetic (art. 12 alin. (3)). Sistemele introduse pe piață sau puse în funcțiune înainte de această dată intră sub incidența legii doar dacă sunt modificate semnificativ. În primii 3 ani de la aplicarea fiecărei obligații, IMM-urilor și start-up-urilor li se aplică prioritar avertismentul și un plan de remediere.	art. 23 alin. (2) lit. b) și (4); art. 18 alin. (3)
Până în iulie 2030	Furnizorii de sisteme de IA care generează conținut sintetic, introduse pe piață înainte de ianuarie 2030, se conformează art. 12 alin. (3).	art. 23 alin. (7)
1 ianuarie 2031	Se aplică cerințele pentru sistemele de IA cu risc ridicat integrate în produse armonizate (art. 8 alin. (1)).	art. 23 alin. (2) lit. c) și (4)
La data intrării în vigoare a tratatului de aderare a Republicii Moldova la UE	Se aplică regimul modelelor de IA de uz general (art. 13). Până atunci, trimiterile la art. 13 din art. 14, 16 și 18 nu produc efecte.	art. 23 alin. (2) lit. d) și (3)

Foaia de parcurs instituțională: responsabilitățile autorităților și instituțiilor implicate:

Pentru operaționalizarea coerentă a cadrului național de guvernanță în domeniul inteligenței artificiale și evitarea suprapunerilor de competențe, atribuțiile fiecărei autorități și instituții publice sunt structurate etapizat, corelat cu termenele prevăzute la art. 23 din proiectul de lege:

Autoritatea / Instituția	Responsabilități și acțiuni-cheie	Orizont de timp
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED)	• Elaborarea cadrului normativ subsecvent: elaborează și promovează spre aprobare Guvernului proiectele actelor normative de punere în aplicare a legii (Regulamentul unic de cooperare, lista sistemelor cu risc ridicat, regulile privind marcajul SM și notificarea electronică, regulamentul spațiului de testare și cerințele pentru conținutul sintetic). • Politici publice: elaborează politicile naționale și strategiile în domeniul IA (art. 14 alin. (1)). • Cooperare și monitorizare: participă la coordonarea spațiului de testare (art. 17 alin. (3)), monitorizează utilizarea IA în sectorul public împreună cu ARCOM, OAP și Consiliul pentru Egalitate (art. 22 alin. (4)) și derulează misiuni de asistență tehnică (TAIEX/Twinning).	2027 – 2029 (elaborare acte normative); De la 1 ian. 2028 (politici și monitorizare)
Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații (ARCOM)	• Până în ianuarie 2028: constituie nucleul de expertiză tehnică în domeniul IA și publică modelul orientativ pentru evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA) (art. 23 alin. (6)). • De la 1 ianuarie 2028: exercită rolul de autoritate națională de coordonare, punct național unic de contact (inclusiv pentru primirea și redirecționarea plângerilor în 5 zile lucrătoare - art. 15 alin. (3) și informările privind identificarea biometrică în timp real - art. 7 alin. (5) lit. b)), centru național de expertiză tehnică și autoritate de supraveghere a pieței cu competență generală reziduală (art. 14 alin. (2)-(4)); aplică măsuri corective, amenzi administrative și solicită instanței blocarea de urgență a serviciilor neconforme din țări terțe (art. 18-21).	Până în ian. 2028; De la 1 ian. 2028; Până în iul. 2028; Până la 1 ian. 2029; Anual / Etapizat

	• Până în iulie 2028: elaborează și publică gratuit șabloanele digitale interactive pentru IMM-uri (SMC, documentație tehnică simplificată, declarație de conformitate, evidențe de transparență, raportare incidente), ghidul practic de conformare (inclusiv secțiunea pentru exportatorii în UE), materialele digitale de instruire și lansează serviciul de asistență confidențială (helpdesk) (art. 16). • Până la 1 ianuarie 2029: operaționalizează sistemul electronic de notificare simplificată pentru sistemele cu risc ridicat (art. 10 alin. (3)) și coordonează procedural lansarea spațiului de testare de reglementare (art. 17). • Din 2029 / 2030 / aderare UE: efectuează centralizat verificarea conformității tehnice cu art. 9 la solicitarea autorităților sectoriale (art. 14 alin. (4)), monitorizează sectorul public (art. 22 alin. (4)), publică raportul anual agregat (art. 14 alin. (6)) și cooperează cu Oficiul pentru IA al UE.	
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPDCP)	• De la 1 ianuarie 2028: supraveghează și sancționează practicile interzise ce implică date biometrice sau categorii speciale de date (art. 7 alin. (1) lit. e)-h)); primește notificările prealabile sau de urgență (în 24h) privind utilizarea identificării biometrice la distanță „în timp real” de către organele de drept, verifică legalitatea acesteia și poate dispune încetarea utilizării (art. 7 alin. (5)); participă la cooperarea în spațiul de testare (art. 17 alin. (3)). • De la 1 ianuarie 2029: supraveghează prelucrarea excepțională a categoriilor speciale de date pentru detectarea și corectarea prejudecăților (art. 6) și obligațiile de informare la utilizarea sistemelor de recunoaștere a emoțiilor sau clasificare biometrică (art. 12 alin. (4)); asigură coerența metodologică dintre DPIA (Legea nr. 195/2024) și FRIA (art. 14 alin. (5) lit. c)). • De la 1 ianuarie 2030: supraveghează sistemele de IA cu risc ridicat din domeniile biometriei, aplicării legii, migrației, azilului și controlului la frontiere sub aspectul protecției datelor (art. 14 alin. (3) lit. a)).	De la 1 ian. 2028; De la 1 ian. 2029; De la 1 ian. 2030

Agenția de Securitate Cibernetică (ASC)	• De la 1 ianuarie 2028: participă la definirea garanțiilor tehnice și la operarea spațiului de testare de reglementare (art. 17 alin. (3)) și elaborează materiale de orientare privind securitatea cibernetică a sistemelor de IA (art. 16 alin. (3)). • De la 1 ianuarie 2030: supraveghează respectarea cerințelor de securitate cibernetică, robustețe și reziliență (art. 9 lit. f)) și exercită atribuții de supraveghere a pieței pentru sistemele de IA cu risc ridicat utilizate în infrastructura digitală critică (art. 14 alin. (3) lit. b)), cooperând cu ARCOM în verificările tehnice.	De la 1 ian. 2028; De la 1 ian. 2030
Autoritățile sectoriale de supraveghere (BNM, CNPF, Consiliul Audiovizualului, ISSPNPC și alte autorități sectoriale)	• Până în iulie 2028 / 2029: elaborează materiale de orientare și modele orientative specifice domeniului lor de competență pentru publicare pe portalul unic ARCOM (art. 16 alin. (3)). • De la 1 ianuarie 2028 / 2029 / 2030 / 2031 (conform calendarului pe domenii): exercită supravegherea pieței, examinează plângerile redirecționate și aplică măsuri corective și sancțiuni în limitele competenței materiale (art. 14 alin. (3) și (7)), solicitând ARCOM efectuarea expertizei tehnice asupra sistemelor (art. 14 alin. (4)): - BNM și CNPF: sistemele de IA utilizate în sectorul financiar, creditare și asigurări (art. 8 alin. (2) lit. e)); - Consiliul Audiovizualului: sistemele de IA în serviciile media audiovizuale, inclusiv transparența deepfake-urilor și a conținutului sintetic (art. 12 alin. (2)-(3)); - Autoritățile pentru siguranța produselor (ISSPNPC ș.a.) și autoritățile sectoriale (muncă, educație, energie, transporturi, protecția consumatorilor): sistemele de IA integrate în produse armonizate (de la 1 ian. 2031) și cele din domeniile critice aferente (de la 1 ian. 2030).	Până în iul. 2028; Etapizat: 2028 – 2031 (conform art. 23)
Oficiul Avocatului Poporului (OAP) și Consiliul pentru Egalitate	• De la 1 ianuarie 2028: OAP primește informările privind utilizarea excepțională a identificării biometrice la distanță „în timp real” de către autoritățile de aplicare a legii și monitorizează respectarea drepturilor fundamentale (art. 7 alin. (5) lit. b)); ambele instituții	De la 1 ian. 2028; De la 1 ian. 2029

	elaborează ghiduri orientative privind prevenirea discriminării și evaluarea impactului asupra drepturilor omului (art. 16 alin. (3)). • De la 1 ianuarie 2029: monitorizează aplicarea garanțiilor privind utilizarea IA în sectorul public (art. 22 alin. (4)); OAP monitorizează impactul sistemelor de IA asupra drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv ale copilului (art. 14 alin. (5) lit. a)), iar Consiliul pentru Egalitate verifică și constată riscurile de discriminare și prejudecățile algoritmice (art. 14 alin. (5) lit. b)).	
MITP, Agenția de Guvernare Electronică (AGE) și ODA	• Până la 1 ianuarie 2029 (MITP și AGE): asigură infrastructura tehnică și operațională pentru funcționarea spațiului de testare de reglementare (AI Regulatory Sandbox) în coordonare cu ARCOM (art. 17 alin. (3) și (5)), inclusiv conectarea la rețeaua europeană EuroHPC PIAST prin Antena FAIMA din cadrul MITP. • De la 1 ianuarie 2029 (AGE / instituțiile administratoare de platforme guvernamentale): efectuează centralizat, o singură dată, evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale (FRIA) pentru sistemele de IA dezvoltate sau administrate centralizat pentru uzul mai multor autorități publice (art. 22 alin. (2) lit. a)). • 2028-2030 (ODA): gestionează schema de sprijin financiar (vouchere/granturi) pentru auditul și adopția soluțiilor de IA în IMM-urile din sectoarele non-IT.	Până la 1 ian. 2029; De la 1 ian. 2029; 2028 – 2030
Autoritățile publice centrale și locale (în calitate de implementatori)	• Până la 1 ianuarie 2029: inventariază sistemele de IA utilizate în activitatea proprie, desemnează persoanele responsabile de supravegherea umană și asigură instruirea de bază a personalului folosind resursele gratuite ARCOM și bugetele de formare continuă. • De la 1 ianuarie 2029 (și până la 1 ianuarie 2030 pentru FRIA aferentă sistemelor aflate deja în funcțiune - art. 23 alin. (5)): efectuează FRIA înainte de punerea în funcțiune a sistemelor de IA cu risc ridicat (cu excepția platformelor guvernamentale evaluate centralizat), informează persoanele vizate despre utilizarea IA, asigură supravegherea umană efectivă, interzic deciziile	Până la 1 ian. 2029; De la 1 ian. 2029 (FRIA sisteme existente: până la 1 ian. 2030)

	defavorabile exclusiv automate, furnizează explicații la cerere și păstrează evidența deciziilor (art. 22 alin. (2)).	
Autoritățile de aplicare a legii, organele de urmărire penală și instanțele de judecată	• De la 1 ianuarie 2028: - Organele de urmărire penală: investighează faptele penale sesizate de autoritățile competente, inclusiv generarea de deepfake-uri intime neconsimțite și materiale de abuz sexual asupra copiilor (art. 7 alin. (2)); - Autoritățile de aplicare a legii: utilizează identificarea biometrică la distanță „în timp real" în spații publice doar în cele 3 cazuri excepționale, după efectuarea FRIA, obținerea autorizației judiciare (sau solicitarea în 24h în caz de urgență) și notificarea CNPDCP, ARCOM și OAP, prezentând rapoarte anuale către ARCOM (art. 7 alin. (3)-(5)); - Instanțele de judecată: emit autorizațiile judiciare pentru identificarea biometrică (art. 7 alin. (4) lit. g)), soluționează în procedură de urgență cererile ARCOM privind restricționarea accesului la furnizorii neconformi din țări terțe (art. 21) și judecă contestațiile împotriva actelor autorităților și deciziilor administrative automatizate (art. 15 alin. (5), art. 22 alin. (5)).	De la 1 ian. 2028 (aplicare imediată)

Secretar de stat **Michelle Iliev**

Digitally signed by Iliev Michelle
Date: 2026.11.23 10:50:07 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ